

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Rudolfa Čirča a sudcov JUDr. Evy Sakálovej a JUDr. Ľubora Šeba v právnej veci žalobkyne **R., verejnej obchodnej spoločnosti**, so sídlom v K., zastúpenej JUDr. Ľ. P., advokátkou so sídlom v Ž., proti žalovanému **Ing. J. M.**, bývajúcemu v K., zastúpenému JUDr. P. D., advokátom so sídlom v B., **o určenie neúčinnosti právneho úkonu**, vedenej na Okresnom súde Žiar nad Hronom pod sp.zn. 9 C 194/2006, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. mája 2007 sp.zn. 17 Co 96/2007 rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. mája 2007 sp.zn. 17 Co 96/2007 a uznesenie Okresného súdu Žiar nad Hronom z 27. februára 2007 č.k. 9 C 194/06-42 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súdu Žiar nad Hronom na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Žiar nad Hronom uznesením z 27. februára 2007 č.k. 9 C 194/06-42 zastavil konanie o návrhu žalobkyne na určenie neúčinnosti právneho úkonu a zároveň rozhodol, že žalovanému sa nepriznáva náhrada trov konania. Zastavenie konania odôvodnil späťvzatím žaloby, ku ktorému došlo písomným podaním podpísaným Ing. M. M. – spoločníčkou žalobkyne v postavení štatutárneho orgánu. Vyslovil názor, že i keď plnomocenstvo na podanie žaloby a na zastupovanie v konaní udelila advokátke JUDr. Ľ. P. druhá spoločníčka žalobkyne Ž. S., majúca tiež postavenie štatutárneho orgánu, bola Ing. M.

M. oprávnená na späťvzatie žaloby, pretože obe spoločničky sú oprávnené samostatne konať v mene žalobkyne.

Krajský súd v Banskej Bystrici ako odvolací súd na odvolanie žalobkyne uznesením z 31. mája 2007 sp.zn. 17 Co 96/2007 uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil a súčasne rozhodol, že žalovanému sa nepriznáva náhrada trov odvolacieho konania. Potvrdenie prvostupňového uznesenia odôvodnil jeho vecnou správnosťou stotožňujúc sa s právnym názorom súdu prvého stupňa, podľa ktorého pokiaľ štatutárnym orgánom žalobkyne sú obe spoločničky, oprávnené konať samostatne, môže každá z nich robiť samostatne v mene žalobkyne aj všetky procesné úkony, vrátane dispozičných úkonov. Len v prípade, ak by niektorá zo spoločníčok bola v konaní v procesnom postavení žalovanej, nebola by oprávnená na dispozičiu s predmetom konania, t.j. na späťvzatie žaloby.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa, v mene ktorej udelila plnú moc advokátke JUDr. Ľ. P. na zastupovanie v dovolacom konaní spoločnička žalobkyne v postavení štatutárneho orgánu Ž. S.. Žiadala, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu i súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Namietala, že rozhodnutím oboch súdov jej bola odňatá možnosť konať pred súdom a domáhať sa súdnej ochrany. Poukazovala na to, že predmetom konania je určenie neúčinnosti právneho úkonu, ktorého účastníčkou bola aj Ing. M. M., čím došlo k stretu záujmov medzi spoločnosťou a touto spoločničkou. V dôsledku kolízie záujmov nebola táto spoločnička, majúca tiež postavenie štatutárneho orgánu, oprávnená vziať žalobu (ktorú sama v mene žalobkyne nepodala) späť a tomuto jej procesnému úkonu nemožno pripísať žiadne procesné účinky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie bolo podané včas účastníčkou konania, preskúmal napadnuté uznesenie odvolacieho súdu a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je dôvodné.

Občiansky súdny poriadok upravuje prípustnosť dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a § 239.

Dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu je v prvom rade prípustné (a súčasne dôvodné) vtedy, ak je konanie postihnuté vadami uvedenými v § 237 O.s.p., ktoré spôsobujú

tzv. zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. K týmto vadám prihliada dovolací súd – ak je dovolanie podané včas a na to oprávnenými subjektami – z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.). Existenciu väd konania uvedených v ustanovení § 237 O.s.p. dovolateľka tvrdila, a to konkrétne vadu uvedenú pod písm.f/.

Podľa ustanovenia § 237 písm.f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy a pod.). K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím. Takýmto rozhodnutím môže byť aj uznesenie o zastavení konania pre späťvzatie návrhu, ak záver súdu o splnení podmienok pre takéto rozhodnutie, nie je správny.

V preskúmvanej veci je z obsahu spisu zrejmé, že žalobkyňa má dve spoločníčky a to Ing. M. M. a Ž. S., pričom obe sú štatutárnym orgánom a v mene žalobkyne konajú samostatne, podanie žaloby iniciovala spoločníčka Ž. S., predmetom konania je určenie neúčinnosti právneho úkonu a to dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva uzavretej medzi žalovaným a jeho manželkou – spoločníčkou žalobkyne – Ing. M. M., a že súdu bolo doručené späťvzatie žaloby podpísané v mene žalobkyne Ing. M.. Zo spisu tiež vyplýva, že žalobkyňa má voči svojej spoločníčke Ing. M. pohľadávku na náhradu škody právoplatne priznanú rozhodnutím súdu, ktorú od nej vymáha v exekučnom konaní, a dohodou o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva malo dôjsť k ukráteniu žalobkyne ako veriteľky v súvislosti s vymáhaním tejto pohľadávky.

Vzhľadom na výslovné neriešenie vzniknutej procesnej situácie v Občianskom súdnom poriadku treba podľa názoru dovolacieho súdu pri jej posudzovaní vychádzať z ustanovenia § 81a ods. 1 Obchodného zákonníka (majúceho prevažne procesný charakter) a z jeho širšieho výkladu.

Každý spoločník je oprávnený uplatniť v mene spoločnosti nárok na splatenie vkladu alebo právo na náhradu škody, ktoré má spoločnosť voči spoločníkovi alebo spoločníkom. To neplatí, ak spoločnosť už tieto práva uplatňuje. Iná osoba ako spoločník, ktorý žalobu podal, alebo ním splnomocnená osoba nemôže v súdnom konaní robiť úkony za spoločnosť (§ 81a ods. 1 Obchodného zákonníka).

Pre správny výklad uvedeného ustanovenia je rozhodujúci účel tejto právnej úpravy, ktorou bol doplnený Obchodný zákonník novelou vykonanou zákonom č. 500/2001 Z.z. účinnou od 1. januára 2002. Týmto účelom (podľa dôvodovej správy) bolo odstrániť prekážku, aby štatutárny orgán verejnej obchodnej spoločnosti (ďalej len „spoločnosť“) a súčasne dotknutý spoločník, ktorý nechce zo subjektívnych dôvodov konať za spoločnosť vo veciach priamo sa dotýkajúcich jeho osoby, nemohol vo svojej deštruktívnej činnosti pokračovať. Na základe podaného návrhu sa konajúci a súčasne iný spoločník stáva v danej veci jediným oprávneným subjektom, ktorý môže ďalej konať. Spät'vzatie návrhu na súdne konanie alebo iné obštrukcie zo strany dotknutého štatutárneho orgánu potom neprichádzajú do úvahy.

Pod uplatnením práva na náhradu škody v zmysle prvej vety citovaného ustanovenia § 81a ods. 1 Obchodného zákonníka treba rozumieť nielen podanie žaloby na náhradu škody proti spoločníkovi alebo spoločníkom, ale aj každý taký úkon, ktorý smeruje k uspokojeniu tohto práva, teda aj podanie návrhu na vymáhanie práva na náhradu škody, právoplatne priznaného rozhodnutím súdu, v exekučnom konaní, ako i podanie žaloby na určenie neúčinnosti právneho úkonu, teda odporovacej žaloby v zmysle ustanovenia § 42a Občianskeho zákonníka, ktorá slúži práve na uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky veriteľa. V prípade odporovacej žaloby nie je významné, že spoločník alebo spoločníci, proti ktorým spoločnosť uplatňuje právo na náhradu škody alebo má už toto právo právoplatne prisúdené, nie sú účastníkmi konania o takejto žalobe. Rozhodujúce je, že boli účastníkmi právneho úkonu, ktorým malo dôjsť k ukráteniu spoločnosti, v dôsledku čoho je sťažené uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky na náhradu škody voči nim. Len takýto rozširujúci výklad umožní skutočné dosiahnutie účelu predmetného ustanovenia a zabráni nepriaznivým dôsledkom kolízie záujmov medzi spoločnosťou a jej spoločníkmi.

I keď podľa druhej vety § 81a ods. 1 Obchodného zákonníka sa jeho prvá veta neuplatní, ak spoločnosť už tieto práva uplatňuje, teda ak žalobu podal v jej mene spoločník,

ktorý je zároveň štatutárnym orgánom, tretia veta tohto ustanovenia sa podľa názoru dovolacieho súdu uplatní nielen v prípadoch, v ktorých žalobu podal v mene spoločnosti spoločník, ktorý nie je jej štatutárnym orgánom a svoje oprávnenie podať žalobu odvodzuje z prvej vety, ale aj v prípadoch, v ktorých žalobu podal v mene spoločnosti spoločník, ktorý je jej štatutárnym zástupcom. Nasvedčuje tomu logický i systematický výklad uvedeného ustanovenia (druhá veta vylučuje uplatnenie prvej vety, pričom tretia veta podľa jej umiestnenia má postihnúť obe situácie, t.j. podanie žaloby spoločníkom, ktorý nie je jej štatutárnym zástupcom, ako i podanie žaloby spoločníkom, ktorý štatutárnym zástupcom je) a napokon aj už objasnený účel právnej úpravy. Aby iný spoločník nemohol zmať už prebiehajúce súdne konanie napr. späťvzatím žaloby, je v oboch týchto situáciách zo zákona vylúčený robiť úkony v mene spoločnosti. Takýmto jeho prípadným procesným úkonom preto nemožno priznať žiadne účinky. K rovnakému právnomu záveru (ak by tu bol nedostatok inej právnej úpravy, teda neexistencia ustanovenia § 81a ods. 1 Obchodného zákonníka) by bolo potrebné dospieť aj pri analogickom použití ustanovenia § 22 ods. 2 Občianskeho zákonníka (ktoré sa inak na konanie štatutárneho orgánu nevzťahuje, pretože nejde o konanie zástupcu), v zmysle ktorého zastupovať iného nemôže ten, koho záujmy sú v rozpore so záujmami zastúpeného.

V prejednávanej veci odvolací súd, vychádzajúc z iného právneho názoru, priznal procesné účinky späťvzatiu žaloby urobeného spoločníčkou žalobkyne, ktorá bola z tohto úkonu zo zákona vylúčená. Nesprávnym zastavením konania v dôsledku neexistencie účinného procesného úkonu (späťvzatia žaloby) umožňujúceho takéto rozhodnutie, odňal žalobkyni možnosť konať pred súdom a domáhať sa súdnej ochrany svojich práv. Konanie pred ním je teda postihnuté vadou vyplývajúcou z ustanovenia § 237 písm.f/ O.s.p. Dovolací súd z tohto dôvodu dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil. Keďže rovnakou vadou je postihnuté aj konanie pred prvostupňovým súdom, dovolací súd zrušil aj uznesenie tohto súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. februára 2008

JUDr. Rudolf Čirč, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia :